

Minerva
BIBLIOTECA „MINERVA”

No. 116.

ROMANUL INEDIT A LUI
HONORÉ DE BALZAC

AMORUL MASCAT

SAU

NESOCOTINȚĂ ȘI FERICIRE

CU O INTRODUCERE DE
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
D. KARNABATT
OLUJ-NAPOCA

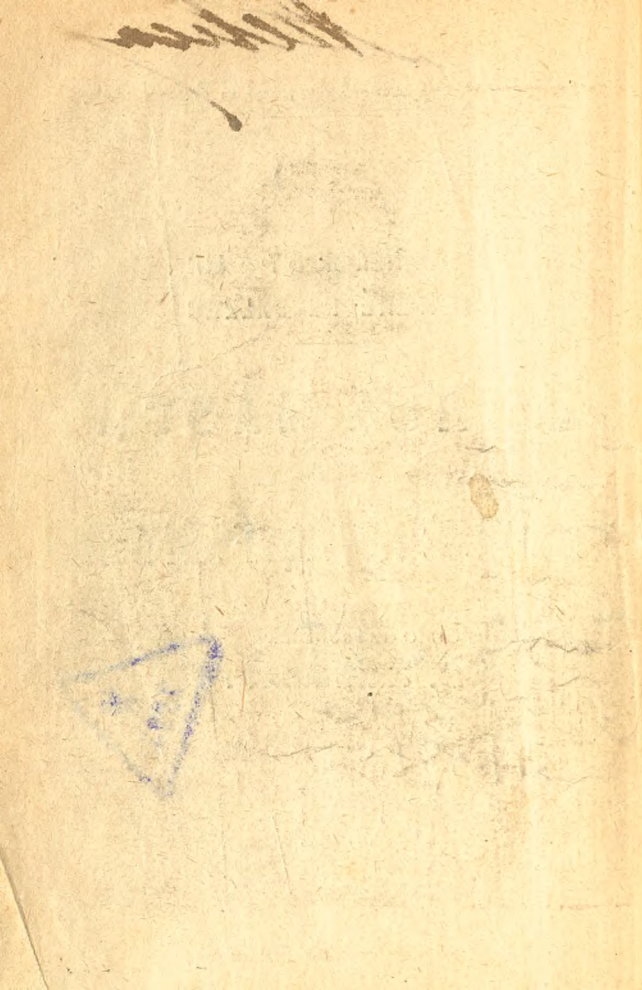
427.387

BUCUREȘTI

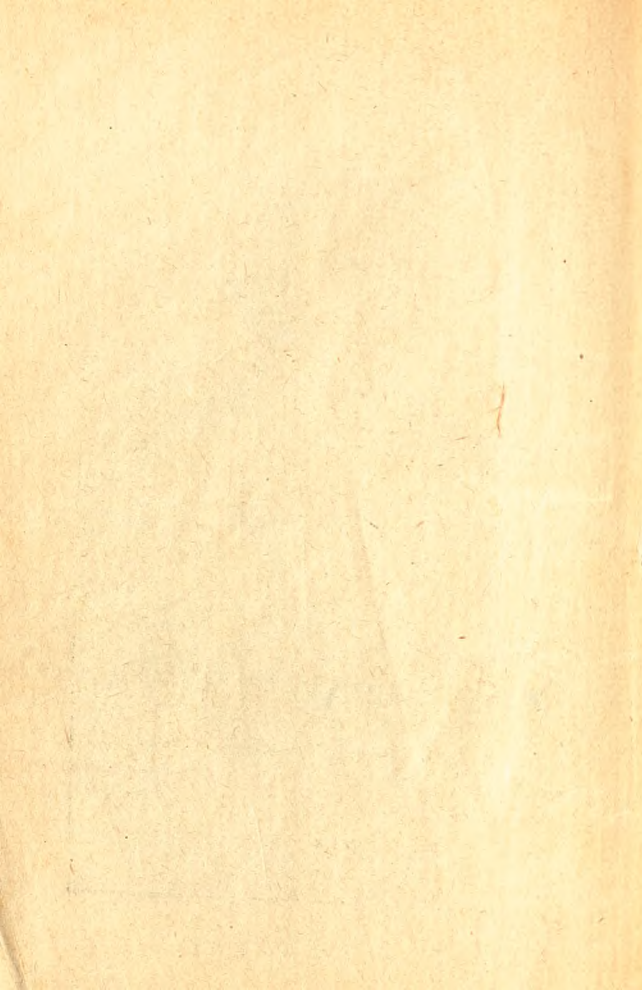
„Editura CARTEA ROMĂNEASCĂ”

1-540

H. DE BALZAC

PREFAȚA

Romanul inedit al lui Balzac „Amorul Mascat sau Nesocotința și Fericire“ (L'Amour Masqué ou Imprudence et Bonheur) pe care îl publică în traducere biblioteca „Minerva“ este o adevărată raritate literară.

Un roman inedit de Balzac?

Dar acest gigant al scrisului, acest creator nesecat care muncea cu răbdarea unui benedictin și plămădea opere din belsugul și generozitatea unui zeu făuritor de lumi nouă, acest scriitor care într'o scurtă viață a clădit atâta în cât pare o operă rezultată din colaborarea a zeci de inși, când a mai avut timpul să scrie lucruri pe care să nu le dea la lumina tiparului?

Cu atât mai mult cu cât Balzac era un scriitor care trăia exclusiv din munca lui literară, hărțuit de datorii, prigonit de creditori, care scria sub biciul de foc al nevoilor și pentru editori.

Acest titan care se surmenă pentru a putea face plată polițelor, cum a putut lăsa netipărit un roman al lui?

Cu atât mai legitimă este mirarea, cu cât Balzac în prefața operelor lui complete a scris :

„Cu acest prilej trebuie să observ că nu recunosc ca lucrări ale mele decât acelea care poartă numele meu. În afară de Comedia Umană, nu sunt scrise de mine decât „Cent Contes drôlatiques“, două piese de teatru și articole izolate care sunt iscălite de mine“.

Și cu toate acestea, romanul inedit de Balzac pe care îl publicăm este de o autenticitate incontestabilă.

Iată istoricul acestui roman :

Balzac era un intim al ducesei de Dino.

Ca un omagiu acestei femei distinse care întrupa frumusețea, grația, inteligența și spiritul, Balzac scrisese pentru dânsa acest roman, pe care îl oferii în manuscris.

Acest manuscris, splendid legat, păstrat cu sfințenie, a fost moștenit de d-l Mauriciu de Talleyrand-Périgord, duce de Dino, care l'a dat d-lui Lucien Aubanel: acesta l'a încredințat librăriei Jean Gillequin din Paris, în editura căreia a apărut de curând.

* * *

Balzac a fost un adevărat novator în literatură, deci în mod firesc nu a fost priceput de epoca lui.

Singuri dintre contemporanii lui care și-au dat seama de proporțiile și masivitatea geniului lui Balzac, de însemnătatea operei lui, au fost Victor Hugo, Theophile Gautier și Barbey d'Aurevilly, care într'un studiu „Balzac et Shakespeare“ îl socotea pe autorul „Comediei Umane“ superior colosului dramaturg.

Balzac s'a născut în ziua de 16 Mai, anul 1799 la Tours și a murit la 18 August 1850.

În copilărie și în școală a fost un mediocru, un copil care nu prezintă nimic deosebit, care nu se distingea prin nimic.

A făcut studii de drept, și familia îl sortise carierei de avocat.

Balzac care are conștiința geniului său, pe care nimeni nu-l bănuia refuză, și se consacră literilor.

Iată cum definește Theophile Gautier caracteristica geniului lui Balzac.

„Balzac ca Vișnu, zeul indian, posedă dorul de a fi avatar, adică darul de a se încarnă în corpuri felurite și de a stă în ele atâta timp cât vrea: deosebirea e că numărul avatarurilor lui Vișnu era fixat la zece, pe când ale lui Balzac nu se pot număra, cu atât mai mult cu cât le putea provoca după voință.

Ori cât ar părea de straniu, în plin secolul al XIX, Balzac era un vizionar, (voyant). Meritul lui de observator, perspicacitatea lui de fiziologist, geniul lui de scriitor, toate acestea nu sunt îndestulătoare pentru a explica înfinita varietate de două sau trei mii de tipuri cari joacă un rol mai mult sau mai puțin important în Comedia Umană. El nu le copia, le creia idealmente, se îmbrăcă în vestmintele lor, contractă obiceiurile lor, se îmbibă de mediul lor, era chiar ei însuși, atâta timp cât trebuia. De aceea purced personagiile lui susținute, logice, care nu se desmint vre-odată și nu-și

uită rolul, și care pentru a ne servi de una din expresiile lui favorite, fac concurență oficiului stărei civile.

Un adevărat sânge roșu circulă prin vinele lor în locul cernelei pe care o înfuzează creațiunilor lor autori obișnuți“.

Opt ani după moartea lui Balzac, iată cum arată Theophile Gautier valoarea operei lui:

„Posteritatea începe pentru Balzac: pe zi ce trece pare mai mare. Câtă vreme eră amestecat cu contemporanii săi, eră prost judecat, nu eră văzut decât prin fragmente și sub aspecte defavorabile. Acum edificiul clădit de el se înalță pe măsură ce ne depărtăm de el, ca o catedrală din oraș pe care o astupau clădirile vecine, și care la orizont se desemnează imensă deasupra acoperișurilor turistice. Monumentul nu e sfârșit, dar așa cum e, înspăimântă prin enormitatea lui, și generațiile surprinse se vor întreba cine este gigantul care a ridicat singur aceste blocuri formidabile și a înălțat atât de sus acest Babel în care sbôrnăce o întreagă societate“.

D. Karnabatt.

AMORUL MASCAT SAU NESOCOTINȚĂ ȘI FERICIRE

Sună miezul nopții și totul erà în mișcare în Paris ; totul se agitã ; toți alergau după plăceri ; erà într'o noapte de Carnaval. (Lunea grasă).

Leon de Preval tânăr ofițer de cavalerie intrase în balul dela Operă.

Dupăce rătăcise mai bine de o oră prin mulțimea ale cărei valuri se strângeau și se răsfrângeau pe rând, necunoscând pe nimeni, neînțelegând nimic din frazele nesărate ce-i adresau unele femei, înăbușit de praf, prăpădit de căldură, zăpăcit de zbiețele continue ale acestor fantome negre, se întrebă dacă asta e plăcerea, și căută ușa ca să plece.

Toemai atunci, două femei mascate, remarcabile prin grația înfățișării și eleganța costumelor coborau scările; un bărbat nemascat și prezentabil le dedea brațul. Un murmur măgulitor se ridică în jurul lor, și o ceată de ștregari începù să le urmărească adresându-le cuvinte cu două înțelesuri.

Leon le urmări împreună cu ceilalți, ceata curioasă se mărea la fiecare pas; deodată niște măști caracteristice urmărite și ele și care veneau în întâmpinarea lor, măriră atât de mult dezordinea încât una dintre doamne — aceea care părea mai tânără — se văzù dintr'odată despărțită de însoțitorii săi.

Căutând cu grije în juru-i pentru a găsi un protector, ochii ei se opriră asupra lui Leon care o urmărise cu stăruință, și apucându-l de braț îi zise cu o voce mișcată:

— Te rog, scapă-mă de aci și fă ca să-mi regăsesc prietenii.

— N'avea nici o grije frumoasă mască, urmează-mă și ai încredere în mine.

Și sprijinind-o cu un braț pe când cu ceilalți își făcea drum, reuși s'o conducă în sala pendulei, unde după ce o așeză pe o

canapea vrù sâ alerge sã-i aducã vre-o bãuturã rãcoritoare.

— Nu, lasã — îi zise ea — mã simt bine.. Mi-e rușine acum de frica mea..

— Și eu 0 bine-cuvãntez cãci îi datorez fericirea de a fi fost ales de tine ca protector..

— Da, mãrturisesc cã mi-ai fãcut mare serviciu și-ți sunt recunoscãtoare ; îți mai cer încã protecția pentru a mã ajuta sã-mi regãsesse tovarășii.

— Ce, vrei sã mã pãrãsești de pe acum ? Ca sã mã rãsplãtești trebuie sã mai stai cãteva minute..

— Ei bine, ca recompensã.. sã vorbim ! zise ea cu veselie.

Ei își reluarã locurile și conversația începù și durã cãtva timp pe un ton spirital și galant. Apoi drãguța mascã, zise din nou cã vreã sã meargã sã gãseascã pe însoțitorii sãii.

— Dar, cine sunt cei cari te însoțesc ? Mamã, sorã, bãrbat.. poate ?

— Bãrbat ? Nu, slavã Domnului !

— Ce, nu ești mãritatã ?

— Nu mai sunt !

— Cum ? Vãduvã de pe acum ? Te plãng !

— Cine ți-a spus că sunt de plâns! Toți soții sunt atât de buni, toți bărbații așa de iubitori? e vre-unul măcar care să merite regrete?

— A! Ce blestem! Ce fericit va fi acel care va face să se nască în sufletul tău sentimente mai drepte și mai dulci!

— Pentru un bărbat? Să mă ferească Sfântul!

— Ce vrei să desnădăjduiești pentru totdeauna mulțimea de adoratori ce fără îndoială...

— N'am nici unul; viu din altă lume; nu cunosc pe nimeni.

— Pe nimeni? Ah! Frumoasă mască, mă înscriu cel dintâi și voi fi cel mai devotat și mai credincios...

— Credincios? Doamne sfinte! Te părăsesc dacă mai continui pe acest ton.

— Ce, credința...

— Credința nu e decât un lanț, pe care cineva se preface că-l poartă cu plăcere, pentru a-l impune celuilalt. Sunt liberă, liberă cu desăvârșire, și vreau să rămân totdeauna; nici un bărbat nu mă va face să mi calc jurământul.

— Eu nu mai sunt liber, o simt... și nu

mă plâng ; lanțul va fi numai pentru mine: dar nu mă poți împiedica de a te iubi, de a spera...

— Ei bine, nu, nu Domnule, nu vreau să fii iubită, nu-mi place să mi se spue, și mai ales să se spere..

— Dar, mască nemiloasă, mască neînțeleasă, ce voești ? Ce trebuie să fac pentru a obține cel puțin mila ta ?

— Trebuie să nu fii nici ștregar, nici înșelător, să nu exagerezi ceeace de abia simți, să nu-ți închipui că cu câteva fraze romantice, o hipocrizie dulceagă, vei face pe o femeie cuminte să-și schimbe planurile ; trebuie să fii supus, discret, răbdător ; să aștepti ca ideile mele să fie fixate, voiața mea hotărâtă și atunci poate...

— Atunci poate, ce ? Fermecătoare mască, sfârșește, dă-mi sentința... Voi asculta ! Tăcere, supunere, răbdare, făgăduesc tot !

Vorbind astfel Leon aținteà priviri pline de amor și speranță pe această mască inoportună prin care doi ochi negri, dulci și strălucitori păreau a-l examina cu o atenție calmă și gânditoare.

Fără să ia seama la tonul pasionat cu

care-i vorbise, ea reluă cu un aer preocupat :

— Rozeta dela butonieră — semn al meritului arată că ești în armată, nu-i așa ?

Leon uimit de atâta liniște nu putu răspunde decât printr'un semn afirmativ.

— Ce regiment ?

— Sunt căpitan în reg. 6 de cavalerie, răspunse el puțin cam supărat.

— Ești în concediu ? Familia ta e de aci ?

— Nu, familia mea onestă, respectată dar săracă, locuște într'un oraș îndepărtat, din provincie. Venit aci cu regimentul meu, sunt ca și tine, drăguță mască, de puțin timp în capitală, ca și tine sunt liber, fără legături; întâmplarea m'a adus aci ca să-mi pierd inima, libertatea, odihna...

— Și pentru ca să găsești o ființă ingrată, nemiloasă nu-i așa ? Astea sunt vorbele voastre obișnuite. Ei bine, eu mai dreaptă față de această întâmplare câte o dată atât de îndatoritoare, încep să cred că m'a servit bine apropiindu-ne, și că-i voi datoră singurul bun care îmi lipsește în viață.

— Adorabilă necunoscută, de ce nu pot să-ți cad la picioare, să-ți jur că Leon de

Preval, recunoscător și supus, va face totul pentru a merita o atâț de dulce mărturisire !

— O mărturisire ? Am făcut eu o mărturisire ? Ah ! Cât de prezumțioși sunt bărbații !

— Cum să nu te fălești cu ceea ce ai dorit cu atâta pasiune ? Dar la rândul meu nu voi putea cunoaște ființa fermecătoare căreia îi place să mă amăgească ? Nu voi putea ridica masca geloasă care-mi ascunde trăsături...

— Care sunt poate destul de bine

— Ah ! Numai un minut să le contemlu, să citesc...

— Nu citești destul în ochii mei ?

— Ochii tăi sunt fermecători, dar dacă la ei s'ar adăuga un zâmbet dulce...

Ea se ridică și zise cu un ton mai serios și mai rece :

— Nu, nu mă vei vedea niciodată, nu mă vei cunoaște niciodată, și nici nu vei ști nimic din ceea ce mă privește...

Leon se opri încremenit.

— Ce înseamnă caprițiul ăsta ciudat ? E de prisos doamnă să vă mai rețiu... Văd că

doriți să vă regăsiți tovarășii... să mergem să-i căutăm.

Ea îl întrerupse fără să-i iasă în seamă supărarea.

— Leon de Preval, te numești... zise visătoare; căpitan în reg. 6 de artilerie... O să mai stai mult în acest oraș ?

— Ce-ți pasă răutăcios, de vreme ce nu vrei să mă mai vezi, de vreme ce...

— Ce D-zeu dragă, sunt două ceasuri de când te căutăm, ce te-ai făcut ? strigă la spatele lor o voce de femeie...

Eră tovarășa frumoasei măști, și cavalerul care le însoțea. Se întâlniră și-și povestiră în câteva cuvinte evenimentele din seara aceea...

— Sunt prăpădită de oboseală și de urât, și te rog să plecăm.

— Bucuros, și eu cred că nu mai am nimic de făcut aci !

— Cum ? așa de grabă, zise Leon ; îmi dai voie cel puțin să te conduc până la trăsură ?

Ea îi luă brațul și urmări pe cealaltă pereche.

— Ah ! Te rog, continuă Leon, să reluăm

acea frază incântătoare, eră vorba să nerevedem... Când? Unde? Cum?

Gândește-te că peste un moment vor fi pierdut totul afară de amintirea, adaugă lângă ea puțină speranță.

— Ce vrei să-ți uiți supărarea?

— Lasă gluma te rog.. O să te pierd.. Cum voi putea..

— Dar e posibil să viu la balul dela Mi-Carême...

— Trei săptămâni până atunci! Trei secole!

— Da; peste trei săptămâni sau niciodată!

— Voi muri până atunci de urât și de nerăbdare!

— A nu! Asta ar strică planurile mele.

— Planurile d-tale?

Erau lângă ușa; o trăsură, pe care din cauza întunecului nu puteai distinge monograma eră lângă scară; un negru ținea ușa deschisă.

— Pot cel puțin să sper că vei avea mila de suferințele mele?

— Cred că mă voiu ocupa mult de tine..

Sfârșind fraza aceasta, ea se urecă repede în trăsură și caii porniră ca fulgerul,

Leon urmări cu ochii trăsura care-i răpea noua lui cucerire, și ne mai voind să se întoarcă în bal, se înapoiè acasă, cu capul tulburat, cu inima mișcată, gândind la aventura sa, regretând că nuși rezervase mai multe mijloace de a o continua.

„Dar cine e — își zicea el — femeia asta seducătoare și ciudată? Tinuta ei nobilă, cuviincioasă, mândră, autoritatea manierelor sale depărtează orice bănuială că ar fi o curtezană... Dar ce voește? De ce să facă să se nască și să moară pe rând speranțele mele? Imi spune că are planuri, se interesează de amănuntele vieții mele, îmi spune că întâlnirea cu mine poate fi o fericire pentru dânsa, și n'o voi revedeà nici odată, n'o voi cunoaște nici odată... Poate că vreà numai să-și bată joc de mine! Ah! Dacă aș fi sigur, cum m'aș răzbunà! Dar pe cine? Cum? Poate că nici n'o să mai vie la bal, poate i-am pierdut urma pe vecie... Ar fi păcat, căci e atât de încântătoare! Ce voluptoasă moliciume în talia ei elegantă și subțire... Ce ochi frumoși! Câtă grație în conversația ei! Aste trei săptămâni îmi vor părea eterne. O să le petrec căutând-o,

mai bine decât să găsească somnul!“ Și Leon neputând să doarmă, se sculă de vreme ca să-și înceapă căutările.

II.

Prima săptămână o petrecu bătând fără încetare străzile, prăvăliile, teatrele, urmărind toate femeile a căror înfățișare îi amintează pe a necunoscutei, făcând mii de încercături, necuviințe chiar, fără alt rezultat decât convingerea în inutilitatea sforțărilor sale. Descurajat chiar din a doua săptămână începuse în a treia, să se întrebe dacă trebuie să servească de jucărie unei cochete, care poate se ascunde de el numai pentru a se bucura de încercătura sa, când un bilet coprinzând aceste puține cuvinte fù pus la ușa lui :

D-l de Preval își amintește de sigur, că este așteptat Joi la balul Operei, la ora unu după miezul nopții, sub pendulă“.

Toate speranțele îi reînviară la citirea acestui bilet; la ziua indicată când de abia sunase miezul nopții, la pendulă : Leon eră

așezat sub ea, în prada agitațiunei unei nerăbdări amoroase și a unei vii curiozități.

Trecuse o oră care-i părû nesfârșită, când drăguțul domino alb trecû ușor, făcû un semn, și oprindu-și pasul pentru a lăsa să se depărteze cei ce o însoțeau, rezemă de brațul lui Leon, un braț rotund pe care el îl strânse călduros. Incântat că o revede, plin de speranță și de fericire, îi povesti cu căldură tot ce suferise, căutările zadarnice, temerile, nerăbdarea lui ; ea îl ascultă cu liniște și îl întrerupse repede :

— Eu am fost mai fericită ca tine, căci am aflat tot ce voiam să știu despre tine.

— Despre mine ?

— Da ; tot ce mi-ai spus eră adevărat și mai am aflat că ai știut să meriți prietenia colegilor, și stima șefilor tăi. În sfârșit, se zice că ești capabil de a fi om cinstit chiar cu o femeie, și a ține cu sfințenie cuvântul dat.

— Asta n'ar fi decât datoria mea, dar să vorbim și de fericirea mea... Cum, te-ai ocupat de mine ? Imi acorzi atâta atenție încât dorești să fii demn de stima ta, te-ai interesat..

— Da, de sigur; asta erà necesar planurilor mele!

— Ah! Sper că voiu aflà acele planuri? Incântătoare mască, sfârșește, depărtează orice neîncredere în fericitul muritor a cărui inimă plină de tine nu așteaptă decât un cuvânt pentru a se dà pe veci..

— Asta nu mi-ar plăceà! zise ea repede. Leon tăcù câteva minute.

— Te rog — reluă el în sfârșit — încetează acest joc răutăcios! De ce mă torturezi cu aceste alternative de bunătate și de răceală? Azi e ultimul bal, să nu crezi că o să-mi mai scapi, te voiu urmări fără încetare, până când voiu obține siguranța de a te vedeà, de a pune la picioarele tale, dorințele și inima mea și de a-ți aflà planurile.

— A, nu, nu; trebuie mai întâiu să mă asigur de supunerea și prudența ta, am condițiuni de prescriș și cuvântul tău de onoare, pecetluit cu semnătura ta, trebuie să-mi răspundă de execuția lor..

— Cuvântul meu de onoare? Semnătura mea? zise Leon uimit de aceste precauțiuni minuțioase, de tonul solemn al acestui angajament făcut la bal mascat.

Se uită la dânsa ; ținuta ei erà încurcată și visătoare, o neliniște vizibilă îi ridică sânul, i se părea că o vede roșind sub mască...

Ea îl observă la rândul ei cu un aer nesigur și preocupat.

Leon crezând că o va convinge devenind mai întreprinzător, reîncepù cu foc :

— Ființă fermecătoare dar inexplicabilă, bine, primesc tot, reînoese jurământul ce l'am făcut la primul bal ; voi fi supus, discret, accept mai dinainte condițiile ce-mi impui, numai pentru a căpătâ în schimb speranța îmbătătoare că voi revedeà, că voi posedà pe aceia...

— Va trebui de sigur... zise ea distrată și părând a răspunde mai mult gândului său decât cuvintelor ce-i zisese el.

Dar Leon nu luă în seamă decât vorbele ei care sfârșiră prin a-l exaltâ...

— Ah ! Cât sunt de fericit, zise el, vino încântătoare necunoscută, desăvârșește fericirea mea, urmându-mă departe de această mulțime inoportună ; lasă-mă să fac să cadă această mască odioasă, lasă-mă să-ți primesc ordinele, și să-ți repet cu mai

multă libertate jurămintele, dorințele iubirei...

Vorbind astfel el o trăgea binișor către eșire, dar ea se opri dintr' o dată, își retrase brațul și cu o mândrie care părea a fi naturală, îi zise pe un ton liniștit și rece :

— Te înșeli grozav, domnule de Preval; transporturile d-tale indiscrete, protestările d-tale absurde mă jienesc și mă insultă. Te rog să crezi că nu sunt oeeace îndrăsnesti să presupui, și am dreptul să aștept dela d-ta mai mult respect și prudență.

Totuși fii iert această greșeală, căreia, mărturisesc că i-a dat loc purtarea mea stranie; dar trebuie să te supui la tot ce-ți voin cere; mâine vei aveà știri dela mine, vei aflà condițiile mele; până atunci: răbdare și resemnare.

La aceste cuvinte ea se aruncă în mulțime pentru a-și pierde urma, dar el o urmări repede :

— Nu, nu te las, îi zise, n'o să mă părăsești astfel răutăcioaso; îmi aprinzi inima, îmi exaltezi imaginația și pe urmă vrei să mă părăsești...

— Condu-mă la trăsură, zise ea cu un fel de autoritate,

El apucă mâna ce-i întindea și reîncepî plângerile și rugămintile, dar fără a obține vre-un răspuns.

Credinciosul negru eră la ușă; necunoscuta se repezi în cupeu, zicând lui Leon:

— Pe mâine! Bizue-te pe promisiunea mea.

— Lasă-mă cel puțin să te conduc, zise el voind să se urce.

— Inchide și pornește! zise ea cu tărie. Ordinul ei fû executat și Leon văzû înc'odată dispărând speranțele sale împreună cu aceea care eră centrul lor.

III.

Vă puteți închipui cu câtă nerăbdare Leon așteptă ziua de mâine. De câteori se întorcea acasă cu speranța că va găsi o serisoare. Care fû bucuria lui când o primi, dar cu ce uimire citi cele ce urmează:

„D-l de Preval pareă că dorește foarte mult să revadă pe d-na cu domino alb, cu care a vorbit la balul Operii; el făgăduiă supunere la tot ce i se va cere pentru asta.

Iată condițiunile prin care el poate obține ceea ce ceră cu alăta stăruință:

I. D-l de Preval va fi acasă mâine la miezul nopții; un om de încredere pe care l'a mai văzut, va veni să-l ia într'o trăsură de piață, care-l va conduce la destinație; dar va trebui ca d-l de Preval să consimțea a i se legă ochii.

II. El nu va pune nici o întrebare conducătorului său, și nu va încerca să-l cumpere, ceeace de altfel ar fi de prisos, și se va lăsa să fie condus cu supunere.

III. El va trebui să se oblige să nu facă nici un sgomot, nici o întrebare, să nu se plângă de întuneric, să nu ceară dela persoana cu care se va găsi să rupă tăcerea la care ea e hotărâtă.

IV. In sfârșit când conducătorul său va veni să-l ia, el se va lăsa să fie dus la trăsură și de acolo acasă, cu aceleași precauțiuni și fără să facă cercetări zadarnice pentru a descoperi ce voește să i se facă, și va aștepta cu răbdare deslușirile ce i se promet cu jurământ.

V. Dacă d-l de Preval consimte la aceste condiții va scri în josul acestei hârtii că le primește, va iscăli, și se va pune plicul la ușă de unde se va lua.

După ce citi această stranie scrisoare,

Leon uimit, stătù mult timp nemișcat în prada feluritelor reflecții, și a mii de sentimente diferite.

Cum să împace precauțiunile solemne ale acestui tratat bizar cu deslușirile ce i se promet ?

Cum să împace cu această cerere tonul nobil, cinstit și mândru al necunoscutei sale ?

El își zicea că e tot atâta nebunie pe câtă nesocotință să semneze o astfel de propunere, să se arunce într'o aventură atât de puțin sigură. Și în acelaș timp, imaginea grațioasă a frumoasei măști i se înfățișă ochilor, convorbirile însuflețite dela bal îi reveneau în minte, și contrastul dintre atâta mândrie și atâta slăbiciune, curiozitatea atâțată, amorul propriu pus în joc, totul deveni pentru el un farmec irezistibil. Un moment chiar se gândi că e periculos să se lase dus astfel de un necunoscut într'un loc pe care nu-l mai văzuse, legat prin cuvântul său de onoare în voia întâmplărei... Dar acest pericol era tocmai un farmec mai mult.

— Nu, zise el, nu mă voiu dà înapoi; pot

să risce o nebunie pentru fermecătoarea răsplată ce mi se făgăduiește.

Și luând tocul, înțeleptul Caton scrisese ca un nebun :

„Primesc toate condițiile ce mi se impun și mă îndatorez prin cuvântul meu de onoare că le voi îndeplini întocmai. Cer numai permisiunea de a-mi lua sabia.

Leon de Preval“.

Plicul fù ridicat în seara aceea, și a doua zi el primi un nou bilet, coprinzând aceste puține cuvinte :

„Sabia e acordată, dar d-l de Preval nu are nimic de temut pentru onoarea și siguranța sa“.

Niciodată ziua nu fusese atât de lungă.

De două ceasuri Leon îmbrăcat, se plimbă cu pași mari prin odaie, când zgomotul unci trăsuri care se oprî în sfârșit la poarta lui îi pricinui o emoție vie. El apucă sabia, coborî repede scara și găsi pe negrul care d'abia îl lăsase să se urce în trăsură, că îl și rugă în jargonul său să se lase să-l lege la ochi. Leon nu se opuse.

Trăsura după ce urcase câtva timp, se oprî din ordinul negrului. Acesta ajută lui

Leon să se coboare, merse cu el vr'o sută de pași pe stradă. Apoi într'o într'o casă unde după ce urcară câteva trepte, Leon observă că treceă prin niște camere mari, la capătul cărora intrară într'o cameră plină de cele mai plăcute parfumuri. In acelaș timp negrul îi luă legătura de pe ochi și Leon uitându-se cu o curiozitate lacomă împrejur se văzù într'o cameră întunecoasă, la capătul căreia o ușă deschisă lăsă să se vadă o elegantă cameră de culcare, d'abia luminată de o candelă de alabastru.

Negrul în picioare lângă el, cu lanterna acoperită într'o mână, îi arată cu cealaltă camera și zise cu o voce înceată: „*onoare și tăcere*“, apoi dispărù.

Leon lăsă sabia și se apropiă cu grăbire... O femeie... necunoscuta lui în persoană, într'un vestmânt ușor, cu figura acoperită de un văl, eră pe jumătate culcată pe o canapea.

Leon se aruncă la picioarele ei :

— Cât sunt de fericit ! strigă el. Dar cum, vrei să-mi ascunzi fața ta mereu ? Te rog, lasă la o parte orice mister, orice văl !

In acelaș timp el întinse o mână nesăți-

oasă pe care ea nu încercă să i-o oprească, dar în acelaș timp lampa se stinse...

Nu vom face o lumină indiscretă, în acest întuneric, pe care el îl respectă...

Nu vom înfrânge această tăcere, atât de dorită, vom spune numai că fericirea lui întreceă orice speranță, și nu-i lăsa măcar dorința de a-și călea jurămintele.

Timpul se scurgeă cu repeziciune, și noaptea eră pe sfârșite când un zgomot ușor se auzi în cameră, o ușă secretă se deschise, necunoscuta dispărù și Leon se află singur. Tot deodată negrul apărù și cu un ton respectos îl rugă să se lase a fi legat la ochi, și să-l urmeze.

— Nu, răspunse el cu necaz, nu voiu ieși de aci până când nu voiu fi văzut la lumină pe acea ființă adorabilă, până când nu voiu obține...

O voce de femeie îl întrerupse, pronunțând chiar lângă el: „onoare și tăcere!”

Leon se precipită în partea de unde venise vocea, dar se izbi cu capul de zid; îl pipăi, găsi o ușă mică bine închisă, prin care zări o lumină ce se depărtă și dispărù.

— Te rog — zise el fără să îndrăznească

să ridice glasul, oprește-te un moment... nu mai un cuvânt...

— Onoare și tăcere! zise negrul cu un ton puternic.

— Da, reluă Leon cu tristețe, onoarea mă leagă, am promis... mă supun. Sper cel puțin că se va ține cu credința la care dau pildă, făgăduiala ce mi s'a făcut.

Legătura fu pusă din nou la ochi, și Leon urmă pe conducătorul său, cu care se urcă în frăsură; în curând ajunse acasă la dânsul, unde, pradă, rând pe rând, amintirilor delicioase, regretelor vii, fericit, înrijorat, amorezat nebun se întrebă dacă toate acestea nu fuseseră decât un vis, și în sfârșit a dormi pentru a-l continua.

IV.

Dar cine ar fi putut zugrăvi grija și torturile sale, când mai multe zile, apoi o săptămână, apoi două, trei se scurseră fără să primească vre-o veste dela necunoscută, fără ca ea să se intereseze cel puțin a-i liniști nerăbdarea.

Toate gândurile îi erau penibile.

— Cum ? — își zicea el — ea n'a invocat cinstea și lealitatea mea, decât pentru a-și satisface caprițiul trecător al unei femei fără principii și morală ? Dar nu sunt nedrept... sunt ingrati... Am simțit bătăile inimii sale precipitate de teamă. O ! Fermeceătoarea mea iubită ! De ce fugi de extazurile mele ? De ce m'ai ridicat în culmea fericirii pentru ca să mă prăpădești iarăși ! Amintirea acelor clipe delicioase care umplu și turbură sufletul meu n'are nici o putere asupra sufletului tău ?

Leon fu întrerupt din această apostrofă, către frumoasa lui amantă, de o scrisoare ce i se dădă, și care părea a sosi tocmai la timp ca să-i răspună..

El recunoscă scrisul care-i dictase condițiile, o deschise tremurând de plăcere, și citi următoarele :

„Câte iluzii voi distruge ! Ce plăcută speranță se va stinge ! Ce prestigiu se va risipi ! Credeai că ești învingător — și fac din d-ta ce vreau ; amorul d-tale propriu trebuie să se fi mândrit că are asupra unei biete femei o putere irezistibilă — și iată-te ascultând de voința ei ; în sfârșit aștepti cu nerăbdare momentul de a o vedea, de a o

bunoaște — și acest moment nu vă veni niciodată! Totul e sfârșit între ea și d-ta!

„Totuși lealitatea și delicatetea purtării d-tale meritau puțină recunoștință din parte-mi, și nu ți-o puteam dovedi mai bine de cât dezvăluindu-ți cauzele unei purtări care-ți pare bizară, nesocotită chiar, dar de care — grație d-tale — nu voi avea cred a mă plânge.

„O legătură nepotrivită, în care n'am găsit decât nenorocire, umilință, nedreptate și violență mi-a lăsat o aversiune neînvinsă pentru această legătură nedreaptă, care apăsând numai asupra celui slab, susține forța și sancționează, nedreptatea. Aflându-mă la douăzeci și cinci de ani, liberă, bogată, absolut stăpână pe mine însămi, am făcut jurământ că voi rămâne liberă totdeauna, dar în curând simții că-mi cumpăram libertatea prin sacrificiul celor mai dulci sentimente din natură; mă uitam în juru-mi fără să găsesc o ființă care să aibă nevoie de îngrijirile mele, de dragostea mea, care să mă poată iubi și să mi-o poată spune. Regretul de a nu fi mamă mă ocupă fără încetare, și crescui până când deveni o adevărată suferință,

„Născută sub un cer fierbinte, imaginația mea e vie, sufletul meu pasionat. Ce să-ți mai spun? Făcui planul straniu de a mă bucura cel puțin de fericirea de a fi mamă, fără a mă lega cu un lanț pe care îl detest. Nu crede totuși că sunt un spirit viguros, că consider drept prejudecăți legile utile ale societății: din contra, le respect, și dacă această singură dată m'am sustras dela ele, n'a fost decât o singură dată, și circumstanțe extraordinare îmi dădură mijlocul de a-mi salva cel puțin reputația și conveniențele.

„Acest proiect la început vag, mă preocupă din ce în ce mai mult; mărturisesc chiar că poate felul romantic în care se prezintă ochilor mei, îi dădea și mai mult farmec.. El deveni o pasiune, știi cum l'am executat, și cum îți datorez speranța singurei fericiri ce-mi lipseă în viață.

„Mă deciseseam la început să-ți ascund totul, să te las să uiți; apoi m'am răzgândit. De altfel, dacă speranța mea se realizează, s'ar putea întâmpla să mor mai înainte ca copilul meu să fie în stare de a se conduce singur; cu toate că-i voi lăsa toată averea

mea, nu cred că sunt în drept să-l lipsesc de protectorul său natural.

„Fii sigur deci, că ori unde te va chema datoria, vei primi, când va fi timpul, un inel tăiat în grosimea lui, pe care va fi săpată data nașterii: piatra va fi un diamant dacă copilul va fi băiat, și un smarald dacă va fi fată. A doua jumătate a acestui inel va fi dată copilului dacă m'ar pierde, cu indicațiile necesare pentru a te regăsi, când ți-o va da, dacă se potrivește cu a d-tale: stima ce am pentru d-ta mă asigură că nu va cere în zadar protecția d-tale.

„Adio domnule; adio Leon, pentru totdeauna, adio! Lasă orice căutare, totul e de prisos, căci în curând voi pleca.

Uită pe o ființă fantastică, pe care n'o cunoști, pe care nu trebuie s'o cunoști niciodată, uită acel vis de o noapte, care nu se va mai întoarce: fii fericit, doresc să fii, și dacă aș afla că ești, m'aș bucura“.

— Fericit! strigă Leon, aruncând cu nechez scrisoarea, să fii fericit când îmi anunță cu răceală că nu mai trebuie s'o văd, când batjocoritoarea ei încredere, mă face să aflui prețul a tot ce am pierdut, pierzând-o pentru totdeauna!

Dar să nu creadă că va scăpa de mine! Este a mea! Singură a făcut această legătură! N'a făcut-o deci decât ca s'o zdrobească astfel? Da! O voi urmări pretutindeni, oricând voiu reclama drepturile mele! Ea nu va putea să se sustragă dela ele!

— Vai, reluă el după un moment de gândire, uitasem că pleacă! Poate că se întoarce în țara ei, și mări imense ne vor despărți. Ah! Cât sunt de nenorocit! De ce m'am dus la bal? de ce am avut nenorocirea de a primi perfidele ei condiții?

Pierderea subită a speranțelor celor mai măgulitoare, îl mâhnii atât încât fù bolnav câteva zile. Indată ce putu să iasă din casă, reîncepù căutările cu mai multă stăruință, dar străin el însuși în Paris, avea puține posibilități să reușească, și în curând fu redus la acel regret neactiv care e cel mai mare rău; caracterul său chiar căpătă un amestec de melancolie care-i deveni obișnuit.

Crescut în principii oneste, de către o familie respectabilă, Leon nu se dăduse niciodată destrăbălării soldățești; studiile meseriei sale, războaie obositoare și glorioase, nu-i lăsase timpul de a face o legătură; capabil de iubire, nu iubișe nici odată; această

primă impresie fusese cu atât mai profundă; și când întâmplarea îi scoase înaintea o femeie plăcută și pe care misterul de care se învăluia o făcea și mai atrăgătoare, ea dispăruse ca o umbră; poate că în curând va fi tată și niciodată nu va putea strânge pe inima lui, pe copilul dragostei sale; înălțuit prin cele mai sfinte și mai puternice legături cu ființe pe care numai imaginația i le arată, el nu va avea să le cunoască nici odată.

Acestea erau gândurile care-l muneau fără încetare; totuși citind și comentând mereu scrisoarea i se părură că găsește în ea câteva licăriri de speranță.

Orice speranță de a regăsi pe necunoscuta lui nu era pierdută; acel inel enigmatic, și care trebuia să-i anunțe cel mai dorit eveniment, nu era un fel de corespondență?...

În sfârșit pentru că se stabilește ca copilul să-și poată găsi oricând părintele, ea nu va înceta de a se ocupa de soarta și de existența lui, și ideea că necunoscuta se va interesa mereu de soarta sa îi cuprinse spiritul, aducându-i oarecare mângâiere.

Dar o nouă supărare îl lovi: regimentul său primi ordinul de a pleca în garnizoană

într'un orășel mic din nordul Franței, și Leon obligat să-l urmeze disperă din nou!

Părăsind Parisul, el pierdeà orice speranță de a regăsi urma aceleia pe care o căută, și el însuși, ascuns în fundul unei provincii, puteà fi uitat; mesagiul pe care îl așteptà cu atâta nerăbdare, nu va mai veni poate să-l caute. Totuși trebui să plece, și traiul într'un oraș mic, fără societate, fără alte distractii decât plimbări singuratică, nu contribuì să-i înveselească gândurile melancolice.

V.

În timp ce pradă regretelor în acest trist exil el calculà cu nerăbdare lunile care trebuiau să treacă până la primirea știrii anunțate, necunoscuta lui, retrasă și dânsa dar pe o proprietate încântătoare, situată între Bordeaux și Tours, se lăsà cu nerăbdarea unei firi pasionate în prada dulcilor speranțe ce-și creiase. Totul erà nou pentru dânsa, totul o fermecà în poziția independentă în care se aflà.

Născută în Martinica, crescută la țară în mijlocul unui popor de selavi, tânăra Eli-

nor la șaisprezece ani, nu cunoștea altă autoritate decât indulgenta voință a părinților săi, și niciodată legile severe ale societății nu-i impuseseră jugul lor binefăcător. Dar în vremea asta, frumusețea sa care începuse să facă oarecare zgomot, excită dorințele d-lui de Roseils, cel mai bogat colon din insulă. El se prezintă pentru a-i cere mâna, și strălucirea bogățiilor sale zăpăci atât familia prea ambițioasă, încât o obțină aproape imediat.

El era un om în vârstă de patruzeci de ani, cu o figură frumoasă, dar cu un caracter pe cât de odios, pe atât de vrednic de dispreț. La început intendent al proprietății, al cărei proprietar devenise apoi, n'o părăsise nici odată, și obișnuința de a comanda ca un tiran îi dăduse toate viciile care nasc aproape totdeauna din singurătate și dintr'o putere nemărginită.

Bănuitor, violent, fără principii și fără moravuri, vanitatea sa măgulită un moment că obținuse mâna celei mai frumoase persoane din toată colonia, nu-i lăsă în curând pentru dânsa alt sentiment decât o josnică gelozie, pe care o exercită cu toată asprimea unui caracter imperios.

Elinor închisă în mijlocul negreselor, de care nu putea măcar dispune, și dintre care mai multe îi erau rivale, suferi cele mai nedemne maltratări; sufletul său simțitor și mândru căpătă o dușmănie profundă contra tuturor bărbaților; ura și disprețul pe care le merită în realitate unul singur dintre ei, căzû asupra tuturor.

Părinții săi inuriră cu regretul de a fi sacrificat pe unicul lor copil, și bărbatul său, sătul de o viață ale cărei plăceri le sleise, se pregătea să treacă în Franța, unde avea fonduri pentru cumpărarea unei proprietăți, când moartea îl surprinse în mijlocul unei partide de plăceri.

Frumoasa Elinor de Roselis, se văzû așa dar la douăzeci și cinci de ani, văduva cea mai bogată din toată colonia, dar desgustată de o țară în care nu cunoscuse decât necazurile se hotărî să realizeze planurile bărbatului său și să vie să se stabilească în Franța. O prietenă din copilărie, d-na de Gernancé, a cărei căsătorie fusese mai fericită decât a sa, hotărându-se să se mute tot în Franța, un vas fu închiriat pe socoteala lor, și după ce reînoui pe mormântul părinților săi, jurământul de a nu da nici

unui bărbat puterea de a dispune de soarta sa, d-na de Roselis se imbarcă făcând mii de planuri, mângâind mii de speranțe.

În timpul primilor ani ai nenorocitei sale căsătorii, d-na de Roselis simțise cu putere regretul de a nu fi mamă, și nu se consolă decât cu gândul că copilul ar fi putut moșteni vițiile tatălui său.

Acest regret se reînvi cu mai multă forță ca oricând în mijlocul plăcerilor libertății sale, și singură fără familie, fără afecțiune, pe cale de a se duce într'un pământ străin unde nu cunoștea pe nimeni ea simți că libertatea nu făcea fericirea, și că îi mai lipsea oarecare interes pentru viață pentru a o lega de dânsa. Prezența copiilor prietenei sale care o înconjurau într'una în timpul călătoriei pe mare, readuse toate gândurile Elinorei asupra acestui subiect, și primindu-le mângâierile, amestecându-se în jocurile lor, concepù prima idee a proiectului ciudat ce am văzut-o executând.

Răstimpul unei lungi navigații îi dădù tot timpul de a-l întocmi așa ca să evite grave neplăceri, în sfârșit din ce în ce mai încântată de planul său, pe măsura ce i se

fixă în minte, el o preocupă cu totul când debarcă la Bordeaux.

După o scurtă ședere în acest oraș, ea urmă la Paris pe d-na și d. Germancé unde se duseră ca să petreacă iarna.

Am văzut cu câtă nesocotință, și cu ce isbândă își îndeplini planul nebunesc și cum soarta binevoitoare o făcù să găsească în Leon de Préal, destulă cinste și tărie de caracter pentru a scăpa de pericolele la care se expusese.

Nevoind să împărtășească secretul decât credinciosului său negru, îl însărcinase în răstimpul care se scursese până la al doilea bal, să închirieze într'o mahala îndepărtată, o casă mică pe care o pregătise pentru acest scop. Un resort ascuns prin care lampa se putea stinge după voie, eșirile secrete care-i asigurau fuga, totul era rezultatul prevederei atât de rașionate pe care o întrebuiță pentru o faptă care nu era rașionată de loc.

Locuind în aceeași casă cu d-na de Germancé, trebuia să o înșele anunțând-o mai dinainte că pleacă la țară la proprietatea sa. În ziua fixată cu toate stăruințele prietenilor săi, le zise adio și plecă numai cu negrul, dar se duse drept la căsuța sa. Cci-

lalți servitori ai săi, plecând cu câteva ceasuri mai înainte, totul reuși după cum dorișe.

După această întâlnire pregătită cu atâta grije, ea stătù încă câțva timp ascunsă în casă ; de acolo scrisese lui Leon scrisoarea care îl făcuse atât de nenorocit; peste câteva zile ea plecă în Turena.

Prima ei grije ajungând, fu de a răspândi zvonul că bărbatul său bolnav la îmbarcare, murise pe drum; doliul ce purtà, confirmă această poveste.

În curând ea lăsă să se bănuească că-i rămâneà speranța de a aveà un copil, și peste câteva luni această speranță deveni în ochii tuturor o siguranță, iar pe la sfârșitul toamnei d-na de Roselis, dădù naștere unei fetițe, care fu crescută în castel,

Cu ce transport strânse ea pe inimă acest copil atât de dorit, pe care se rezemà fericea întregei sale vieți, și care trebuia să întrunească toată afecțiunea sa.

— O să mă iubești, îi ziceà dânsa, da, tu va trebui să-mi fii recunoscătoare de îngrijirile, de dragostea mea ; voiu trăi numai pentru tine, și nu-mi va fi teamă că părăsirea și insulta vor fi plata devotamentului

meu. La sfârșit, e în lume o ființă care mi-e înălțănită prin cele mai sfinte legături și a cărei copilărească fericire va fi de ajuns, sper, pentru fericirea mea.

Eră natural ca în mijlocul transporturilor unei fericiri noi, să-și amintească de acela cărui a i-o datoră; se gândi la fericirea ce ar simți Leon, dacă ar putea să vadă acest copil, și această idee îi aminti promisiunea ce-i făcuse de a-i anunța nașterea copilului. Negrul fu trimis la Paris pentru a comanda inelul, tot deodată el se interesă la ministerul de războiu de orașul unde eră regimentul lui Leon și plecă repede pentru a-i duce acest ultim mesagiu. Trebuia să i-l dea în mână, și să plece imediat fără să lase d-lui de Preval timpul de a-i face o singură întrebare. Negrul împlini întocmai ordinele stăpânei sale.

VI.

Leon care văzuse cu emoție apropiindu-se luna Noemvrie, se întorcea într'o dimineată dela instrucție trist și visător. Când tocmai intră pe poartă auzi îndărătul său pasul unui cal, se întoarse, recunoscù pe negru și dădu

un țipăt de surprindere și de bucurie. Negrul se apropiă fără să se coboare după cal.

— Iată ce am fost însărcinat să-ți dau, zise el dându-i o cutie pecetluită.

Apoi întoarse calul și dispărură. Leon uită să-l urmărească cu ochii și numai văzând cutia în mână se convinse că nu avusese o vedenie; o deschise cu nerăbdare, și văzând că ea nu conținea decât jumătatea unui inel, făcut ca o verighetă, pe care era scris: 22 Noemvrie 18, și cu o piatră frumoasă de smarald. „O fată! strigă Leon; sunt tată! Și nici o scrisoare, nici un cuvânt! Iar își bate joc de mine?... De acum nu voi mai auzi vorbind de ea! Dar cine e ființa asta ne'nțeleasă care se joacă astfel cu soarta mea, înlănțue până și viitorul meu... Și mereu nevăzută mă urmează în fundul acestei provincii și după ce mă găsește mă părăsește astfel după voie? Nenorocit bal! Funească întâlnire!...”

Și spiritul său agitat întorcea pe toate fețele aceste reflecții, fără să le poată face mai satisfăcătoare.

Un an lung se scurse astfel. În apropierea primăverii următoare, începură să circule știri de războiu; se vorbea de o expediție

în Spania, și militarii gândindu-se la înaintare și glorie, se bucurau că scapă de repaus.

Leon mai ales, obosit de amintirile sale și de neactivitatea care le nutreă, așteptă cu nerăbdare semnalul luptelor. Dar care-i fu mirarea când într'o zi primi o telegramă de la ministerul de război care conținea numirea sa ca aghiotant al generalului. Și ordinul de a pleca numai decăt la Paris lângă acest ofițer superior.

Leon care nu-l cunoșteă, și nu credea să aibă vre-o protecție pe lângă el, nu înțelegeă dela cine puteă să-l vie această numire, dar de câtvâ timp nu i se întâmplau decăt lucruri extraordinare.

Aceasta îl umplu de bucurie și de speranță. Poate că necunoscuta sa își aveă partea în acest eveniment.. Atunci eră un mijloc de a-i descoperi numele și locuința. În sfârși se întorceă la Paris și cu toate că trebuia să steă puțin, vreo întâmplare favorabilă puteă să-l ajute în căutările sale..

Iată-l dar pe Leon în Capitală, foarte bine primit de general, care-l instală în casa lui și îl pofti la masă. La început mulțimea ocupațiilor nu-i permise să se ocupe de căutare, a căror inutilitate o știă de altfel; dar după

câtva timp, apreciat de șeful său și devenit aproape favorit, îndrăsnî să-l întrebe cine erà persoana căreia datorà acest post onorabil. Generalul îi spuse atunci că recomandăția d-lui de B. însărcinat cu personalul războiului, și amintirea purtării distinse ce avusese în campaniile precedente îl hotărâseră să-l ceară ca aghiotant.

— Asta mă face să mă gândesc, continuă el, că ar fi bine să-i faci o vizită de mulțumire; în curând mă voi duce eu și dacă vrei te voi lua.

Leon, cu toate că înșelat în speranțele sale, primî cu recunoștință, și după câteva zile generalul îl conduse în trăsura sa la d-l de B.

O societate destul de numeroasă erà întrunită în salon și d-na de B., după ce aranjase câteva partide de joc, venise să-și reia locul lângă foc, în mijlocul unui mic cerc de trei sau patru femei și tot atâți bărbați, cari discutau cu multă veselie, când Leon fù prezentat. Dar în zadar căută să afle dela dânsa ceea ce doreà, după câteva cuvinte ceremonioase, d-na de B. reluă conversația pe un ton general, rugând pe unul din domni să continue o anecdotă ce începuse, și Leon în-

șelăț în așteptările sale, fii silit să asculte ea și ceilalți.

Poveștile hazlii sau strani; se urmau de câțva timp, când d-na de B., voind să facă să strălucească pe rând pe fiecare din oaspeți, se întoarse spre Leon și îl întrebă surâzând, dacă în timpul războaielor sale nu i se întâmplase vre-o aventură demnă de povestit. Leon cu spiritul ocupat de aventura sa, o povesti, punând-o pe seama unui ofițer din regimentul său, și îi dădù cu atât mai mult interes, cu cât era dominat de subiectul său.

Indată ce isprăvi de povestit, o discuție vie se începù asupra acestui bizar capriciu de independență.

Femeile condamnară cu o dreaptă severitate, imprudența de neiertat a acestei femei care se expune cu atâta ușurință, și care și sacrifică datorile, unui gust de independență nemărginit.

Bărbații găseau că purtarea sa dădea dovadă de caracter, de imaginație, că și executase romanul cu spirit și tărie, și că trebuie să fie o femeie încântătoare. Totuși ar fi dorit să fie în locul ofițerului, dar toți ziceau că nu s'ar fi lăsat să fie jucati așa, și că nici un jurământ nu i-ar fi putut

împiedică de a descoperi și de a supune pe frumoasa fugară.

— Intr'adevăr, zise cu asprime o damă cam în etate — nu eră nevoie de multă delicatețe cu o persoană care se respectă atât de puțin pe sine însăși.

— Mărturisesc, reluă o prea frumoasă femeie care stătea lângă sobă, că e imposibil să-i dai dreptate, dar trebuie să credem cel puțin că motive puternice făcuseră să se nască această aversiune pentru o a doua căsătorie, apoi dragostea de mamă a făcut restul, și care e acela dintre noi, care mângâind un copilaș care-i zâmbeste, nu găsește în inima sa o scuză pentru orice greșală făcută în numele acestui sentiment.

— Sunteți de acord, cel puțin, zise Leon că i-a făcut o păcăleală dureroasă bietului ofițer ?

— Ce rău așa mare i-a făcut ? reluă pe un ton ușor frumoasa doamnă.

— Ce rău ? zise Leon cu aprindere, așa dar, nu e nimic să fii urmărit fără încetare de amintirea unei femei încântătoare ? ale cărei farmece l'au umplut de dragoste, și a cărei posesie l-a îmbătat, și care se ascunde cu încăpățănare de el și de dragos-

tea sa? Care pare a nu-i fi înflăcărat inima, decât pentru a-l prigonî cu regretele sale, și care nu păstrează oarecari raporturi cu el decât pentru a-i întreține speranțe ce nu se vor realizà nici odată? E soț, e tată... și poate nu va cunoaște nici odată pe soția și pe copilul său; nu știe nici unde trăese, și pe când el, supus unei supravegheri nevăzute, e căutat, găsit, se dispune de existența sa, îi sunt impuse datoriile, e mai nenorocit decât cel din urmă dintre muritori și nu va fi răsplătit cu această fericire casnică ce aparține tuturilor afară de dânsul!

— Cam exagerează, căci în definitiv, de ce nu s'ar însurà?

— Vai! Dar cum să poate? Admițând că timpul va șterge în sfârșit impresia prea profundă a fericirii trecătoare, mai este el liber? Atât timp cât aceia pe care o iubește e liberă, se poate el însurà? Și dacă aversiunea ei pentru căsătorie va dispărea, dacă într'o zi va puteà obține mâna sa, ce ar face dacă s'ar fi însurat?

— E multă delicatete în sentimentele ce-i atribui, zise doamna, fixând asupra lui

Leon o privire plină de ~~duioșie~~ și de interes.

El fù mișcat și continuă cu o căldură crescândă :

— Și acest inel, împărțit între el și copilul său, nu e un lanț care-l leagă pe vecie ? In orice situație ar fi, el va veni să-i ceară dragostea și îngrijirile lui de tată. Și pentru a pune vârf acestei situații unice, nu poate să speră de a-și regăsi copilul decât pierzând pe mama lui ! Prima vedere a acestei ființe iubite va fi o probă că o alta și mai iubită nu mai trăește ! și numai cu prețul fericirii de a fi soț o poate obține pe aceia de a fi tată !

Vocea lui Leon tremură pronunțând aceste cuvinte, și o lacrimă îi lucea în gene.

— Intr'adevăr, dragul meu Preval, zise generalul surâzând, ai făcut un tablou atât de patetic din situația acestui tânăr, că mă simt ispitit să cred că l-ai făcut după natură.

D-na de B. văzând încurcătura și emoția lui Leon, se grăbi să schimbe vorba. El ședeà în picioare lângă cămin, aproape de cucoana cea frumoasă ; după câteva momente de tăcere ea îi zise cu blândețe :

— Ne-ai făcut să ne interesăm mult de prietenul d-tale, ar fi imposibil să facă cineva un tablou mai exact al sentimentelor sale.

— Cel puțin, doamnă, el e perfect adevărat, dar războiul care începe va fi o distracție pentru tristețea sa, și speranța că va termina cu glorie o viață ce nu mai are nici o perspectivă de fericire...

— Ce spui? zise frumoasa femeie. Ah! D-ta trebuie să cauți a-i depărtă această grozavă idee, dacă ai oarecare influență asupra lui, trebuie să-i spui că e de datoria sa să trăiască pentru copilul său...

— Și de ce ar recunoaște niște datorii fără răsplată? Ce drept au asupra vieții sale acei cari au otrăvit-o? Dar o bombă... o bombă aranjează multe lucruri... zise el cu un zâmbet melancolic.

În acest moment generalul îl chemă: ei își luară rămas bun, și fură petrecuți cu urări de glorie și întoarcere fericită.

— Tânărul acesta e foarte interesant, zise d-na de B. după ce plecară; o figură fermecătoare, un suflet ales; ar fi păcat să moară în Spania.

VII.

Din acel moment, d-na de Roselis (căci ați înțeles că ea erà) nu putu regăsi nepăsarea liniștită, mândra indiferență ce se făleà că va păstrà în totdeauna.

Ea măsură în sfârșit puterea și primejdia greșalei sale, după severitatea cu care o judecaseră femeile, pe când glumele ușuratece ale bărbaților o făceau să vadă cât datorà delicatetei lui Leon. Aceste reflecții sporiră încă stima ei pentru dânsul și gândul că a făcut nenorocirea unui om care o adorà, și pe care nu se puteà opri de a-l găsi vrednic de iubire, acest amestec de pericol și de glorie atât de puternic asupra inimei femeilor, grija, în sfârșit, această hrană a amorului, totul se uneà pentru a trezi în inima sa sentimente noi pentru dânsa.

Muncită de dorul de a-și vedea copilul, și a-și regăsi singurătatea, nu mai aveà altă grijă decât acea de a pleca.

La vizita de adio ce făcu d-nei de B., află că generalul X și plăcutul său aghiotant trebuie să fie aproape de Spania unde ostili-

tățile erau începute. Inima i se strânse, ea scurtă vizita, un fel de nerăbdare dureroasă o readuse acasă pentru a grăbi preparativele de plecare.

Dar, ce deosebire între stărea sufletească în care se găsea acum, și cea cu care venise la începutul iernei, când cedase stăruințelor d-nei de Gernancé, hotărându-se să vie să petreacă iarna la Paris.

Fericită, liniștită, în floarea vârstei și negândindu-se decât la plăceri, își poate închipui oricine cu ce grabă o văduvă frumoasă și bogată fù primită în societate, unde fericirea e un merit atât de mare. Casa d-nei de B. fiind printre acelea în care Elinor fù prezentată, și d-l de Gernancé fiind foarte prieten cu bărbatul acestei doamne, când primele știri de războiu începură să circule, Elinor se gândi să se folosească de această legătură pentru a procura lui Leon un post mai puțin periculos.

Ea spuse d-lui de Gernancé că familia acestui tânăr i-l recomandase, și ceru numai să nu fie numită în această afacere.

Dorința sa fù împlinită, și apoi întâmplarea aduse cea întâlnire care schimbă dintr-o dată toată viața sa.

D-na de Roselis luă drumul Turenei, îngrijată, gânditoare, muștrându-se de a fi făcut o faptă la ale cărei consecințe nu se gândise. Imaginația ei vie, îi arată toate grozăviile care i se puteau întâmpla lui Leon și inima i se înduioșă la tristele imagini ce-și făurea.

Negrul rămas la Paris, trebuia să-i trimeată mereu știri din Spania, de care începuse să se intereseze foarte mult.

Revăzându-și fetița, ea simți că i-a devenit și mai dragă, și i se părea că vede pe figura ei o asemănare pe care nu o luase în seamă până atunci.

Mai singuratică ca oricând, d-na de Roselis petrecu vara urmărind cu interes progresele acestui copil iubit; fiecare lună aducea o drăgălășie nouă, un pas în inteligența sa. Elinor era încântată, dar uneori căută lângă sine pe cineva cu care să-și împartă entuziasmul său de mamă.

„E trist, își zicea dânsa, că nu am pe nimeni cu care să vorbesc de fericirea mea... care să o simtă ca și mine! A, fără 'ndoială—zicea ea cu un suspin pe care orgoliul îl înăbușea îndată, numai un tată ar simți atâta plăcere la aceste copilării... Și cine

știe dacă după asta, acest despot mândru, nu m'ar contrazice în educația copilului, dacă severitatea lui... A nu, Leon n'ar fi un despot.. Privirea lui e dulce, zâmbetul său drăgăstos... El ar fi un tată bun“.

Apoi se gândeà că el erà departe, expus la toate pericolele războiului, că voià să moară, că erà poate mort !

Și d-na de Roselis scrià negrului pentru a aveà știri din Spania, iar liniștea și mândria nu-i reveneau decât aflând că d. de Preval erà în cutare sau cutare oraș și că erà sănătos.

La apropierea iernei, prietenii săi care nu pricepeau ce farmec o rețineà atâta timp în singurătate, îi scriseră să se grăbească să vie la dâșii. Neputându-se hotărî să părăsească pe mica sa Leonia, pe care o iubeà în fiecare zi mai mult, și neîndrăznind încă să facă cunoscută d-nei de Gernancé existența acestui copil, ea amână sosirea sub diferite pretexte.

De abia în cursul lunei Ianuarie veni ea la Paris. Dar petrecerile strălucite, societățile plăcute care o încântau anul trecut nu mai aveau acum nici un farmec și îi părură insipide și obositoare ; se întorceà acasă o-

bosită, nemulțumită, se vedeă singură și înțelepeă să se gândească că această independență din care își făcuse suprema mulțumire, eră mai totdeauna obținută prin golul inimii și plictiscala care erau nedespărțite.

Obosită de omagiile indiscrete ale unei mulțimi de secături care se simțeau încurajați de pozițiunea ei, își ziceă că ar fi fost poate mai bine să le lege de unul singur pentru a scăpa de ceilalți; că în societate o femeie frumoasă și plăcută aveă nevoie de un protector care s'o facă respectată: și fără să bage de seamă amintirea lui Leon nu-i mai eră atât de indiferentă.

Deodată se răspândi zgomotul că o bătălie în care fuseseră mulți morți și răniți avusese loc în Spania.

Elinor plină de grije și de presimțiri triste alergă îndată la d-na B. Se vorbeă tocmai de chestiunea care o interesă, dar cât fu de emoționată, când după ce citase mai mulți ofițeri morți, d-na de B., îi zise:

— Îți amintești doamnă, de aghiotantul generalului care ne povestise o istorie atât de extraordinară? Ei bine a dispărut în timpul bătăliei: n'a putut fi găsit nici printre vii, nici printre morți.

Un țipăt fu singurul răspuns al Elinorii, dar din fericire pentru dânsa se începuse o lungă discuție asupra acestui eveniment. După ce ascultă în liniște păreri care mai de care mai pline de disperare, d-na de Roselis se retrase repede, și simți în sfârșit că cu toate prevederile sale, un om avea puterea de a-i tulbură fericirea și de-a influență asupra vieții sale.

Ea mai șezù aproape o lună în Paris, sperând mereu că va aflà știri mai pozitive, dar neverind nimic să lumineze întunerecul ce acoperea soarta lui Leon, ea se hotărî să se întoarcă în Turena.

În zadar d-na de Gernancé mirată de tristețea ei, îngrijată de sănătatea sa și temându-se ca singurătatea să nu-i agraveze starea, voi să se opună la plecare: ea plecă... dar grija și regretul o însoțiră. Vederea fiecei sale nu făcea decât să i le sporească.

„Ea nu mă mai are decât pe mine, își zicea dânsa, acel care ar fi putut să mă înlocuiască într'o zi, poate nu mai există. Fiecare curier era așteptat cu nerăbdare, dar în timp de aproape două luni nu-i adusese nici o nouțate despre soarta lui Leon.

VIII.

Intr'o seară ea ședeà în fundul parcului, distrându-se cu sburdălniciile micii sale Leonia și visând la acel a cărui imagine vie erà, când auzi vocile confuze ale servitorilor săi care o căutau.

— Doamna, zise unul dintre dânșii, este în parcu cu fiica sa.

— Fiica sa? reluă cu surprindere vocea pe care Elinor o recunoscù ca fiind a d-nei de Gernancé, care apărù peste câteva momente. Cele două prietene se îmbrățișară :

— Scumpa mea Elinor, zise d-na de Gernancé, n'am putut să mai rezist grijei; scrisorile d-tale deveneau atât de rare și de scurte, găseam în ele o melancolie atât de adâncă încât am vrut să judec prin mine însămi de starea d-tale. Viu pentru câteva momente să-ți împart și să-ți înveselesc dacă voiu putea singurătatea.

În timp ce Elinor îi mulțumea călduros, de această dovadă de prietenie, d-na de Gernancé se uită cu mirare și curiozitate la acest copil pe care servitorii îl tratau ca fiica stăpânei lor, și care în limbajul său copilăresc chema mereu pe mama sa.

Când intrară în casă, d-na de Roselis zise surâzând :

— Văd mirarea d-tale, și-ți ghicesc curiozitatea. Da, draga mea prietenă, am putut avea un secret pentru d-ta, un secret pe care n'am îndrăsnit să ți-l descoper, dar mâine vei ști tot, și această știre te va face să afli în acelaș timp, cauza tristeții mele.

Cu toată oboseala drumului, d-na de Ger-nancé d'abiă dormi, atât eră de curioasă să afle acest mister din care nu putea pricepe nimic; a doua zi se sculă de dimineată și se duse la Elinor; și amândouă se coborâră în pare pentru a putea vorbi în liniște. D-na de Roselis mergea în tăcere lângă amica sa, destul de încurcată de descoperirea ce avea să-i facă.

În sfârșit ea începù astfel :

— Nu mai e timpul, draga mea, să-ți ascund un secret pe care voiam să ți-l destăinuesc de mult, dar mă opream fiindcă eram sigură că nu mă vei aprobă... Dar, în sfârșit trebuie să ți-o mărturisesc... copilul care l'ai văzut ieri e fiica mea.

Am vrut să fiu mamă, fără să pot simți a purta încă odată un jug a cărui teribilă greutate am simțit-o.

D-na de Gernancé nu putu reține un tipăt de mirare, dar fără să-i fese timpul de a vorbi, Elinor continuă povestirea planului neprevăzut pe care-l făurise în timpul călătoriei pe mare, și a mijloacelor de care se servise pentru a-l execută.

Ea ajunse în sfârșit la nașterea fiicei sale, când prietena sa o întrerupse cu vioiciune :

— Ce de grijă zise ea, ce de prudentă pentru a face o nebunie ! Cum te-ai expus. Să-ți compromiți astfel reputația, existența în societate ! Și pentru ce atâtea sacrificii ? Pentru o fericire nedeplină, care se ascunde și nu îndrăznește să se arate ? Iată unde te-a condus excesul unei procedări nebunești ? Sedusă de imaginația d-tale ai îmbrățișat cu pasiune o himeră care te-a făcut să preferi adevăratele bunuri ale vieții, trista ușurință de a-ți satisface un caprițiu. A... crede-mă ! Apropie-te cât mai curând de tatăl acestui drăgălaș copil, nu-l lipsi mai mult de protectorul său natural, nu te lipsi nici d-ta de farmecul amorului și de o dulce intimitate.

— Vai ! Aceasta nu mai e în puterea mea, zise d-na de Roselis ; ascultă cum am fost pedepsită de greșelile de care mă dojenești.

Atunci ea îi reaminti de acel tânăr aghiotant, despre care se vorbise atât la d-na de B. și pe care îl regretă încă toată lumea.

— Ce fel erà! strigă d-na de Gernancé. Ce-ai făcut Elinor?... Cât te plâng! Vezi, această imprudență a distrus pacea inimei d-tale, calmul zilelor frumoase, și printr'o pedeapsă justă nici nu le mai poți repara!... Așa dar femeie, fără să fii soață, mamă fără să îndrăznești să porți acest nume, viața d-tale se va trece roșind de cel mai natural sentiment... cel mai respectabil!

Și d-ta atât de frumoasă, de admirată, acoperită de dărurile naturei și ale averei, te-ai lipsit de fericirea de care se bucură cea din urmă dintre femei, această fericire atât de dulce de a aveà bărbatul și copilul său. Dar asta nu e totul. Citesc în inima d-tale: în zadar orgoliul vreà să o ascundă: inima nu mai ți-e liberă, ea e dată, iubești!

La aceste cuvinte d-na de Roselis își ascunse obrazul în mâini, lăcrămile îi năvăliseră în ochi.

— Draga mea Elinor, zise cu bunătate d-na de Gernancé, strângând-o în brațe... simt în plânsul d-tale că-ți sunt prea prietenă pentru a te condamna. Nu te mai lăsa

prada unor regrete care nu sunt poate fără leac; să sperăm că Leon trăește și că totul se va repara.

La aceste cuvinte lacrămile Elinorei se opriră.

— Să se repare! zise ea cu mândrie; nu, draga mea, nu cred să consimt așa de ușor la ceea ce d-ta numești o reparație. Am făcut o greșală, ce-i drept, dar nu din slăbiciune, am făcut-o din voință, după o lungă reflecție asupra necazurilor ce am suferit.

Plâng de sigur soarta unui om interesant, căruia i-am turburat și poate scurtat viața, nu voi fi fericită decât aflând că trăește, dar să renunț la libertatea mea, să fac să se creadă prin această întoarcere că sunt slabă sau nestatornică, nu voi consimți niciodată..

D-na de Gernancé văzù că nu erà încă momentul de a izbi în ideile și orgoliul amiceii sale, dar din acel moment Leon deveni subiectul obișnuit al conversației lor, și Elinor vorbind mereu de el, mărea fără să-și dea seama înclinarea inimii sale.

Din parte-i, d-na de Gernancé, îi zugrăvea tabloul seducător al fericirii de care ea se bucură, și o asigură că va putea fi și ea

astfel. Elinor uneori înduioșată, zguduită, zâmbea sfaturilor prietenei sale, apoi iar revenind la himerele sale de libertate, se înclină la ideea de a renunța la ea, când îi sacrificase atât până atunci.

Dar totdeauna cele două prietene erau de acord asupra dorinței ca Leon să se întoarcă.

Elinor și d-na de Gernancé fiind într'o zi împreună și vorbind despre subiectul lor favorit, li se anunță că servitorul unui călător, care trecea pe șosea, se rugă cu stăruință pentru stăpânul său, care fiind bolnav, leșinase în trăsură.

D-na de Roselis, dădù numai decât ordin să i se dea toate îngrijirile și împinsă de un sentiment de compătimire, firese la o femeie, se duse ea însăși, însoțită de prietena sa, lângă bolnav, care fusese scos dină trăsura și întins pe iarbă, palid, nemișcat și plin de sânge.

Servitorul său disperat, țipă și plângea că rana se redeschisese, și că stăpânul său era pierdut.

D-na de Roselis sosi în acest moment, de abea își aruncase ochii pe acest corp nemiș-

cat și dădù un țipăt, ascunzându-și capul la sânul prietenei sale :

— El este ! zise ea cu o voce înăbușită, el a venit să moară sub ochii mei !

— Pentru Dumnezeu, zise încet d-na de Gernancé, fă-ți curaj, vezi să nu te trădezi.

Aceste cuvinte treziră pe Elinor ; ea simți tot pericolul poziției sale, și strângându-și forțele care erau gata s'o părăsească, dădù ordin să se transporte rănitul în castel.

IX.

Deschizând ochii, Leon se văzù culcat pe un pat lângă care un doctor care-i pansase rana, îi dădea îngrijirile necesare : servitorul său, pe care-l întrebă, vroì să-i spună în câteva cuvinte ce se întâmplase, dar doctorul îl opri, recomandându-i tăcerea și odihna.

D-na de Roselis care așteptă cu nerăbdare vești de la bolnav, află cu îngrijorare că pierderea sângelui fusese afară din cale, și că dacă febra se va declară, erà de temut că n'o va putea suportă ; îi trebuiă cea mai mare liniște ; și fu hotărât că doamnele nu

vor intră în odaia lui, și se vor mulțumi să vegheze ca să nu-i lipsească nimic.

A doua zi, Elinor care chemase servitoarea înainte de a se fi făcut ziuă, încremeni de groază aflând că frigurile începuseră în timpul nopții; în curând începù și delirul.

Atunci, mirată ea însăși de disperarea sa, simți cât îi erà de scump Leon, și își mărturisì că fără el n'ar puteà fi fericită; numai aveà nici orgoliu, nici idei zadarnice, un singur gând: acela al pericolului în care se aflà, îi umpleà sufletul. D-na de Ger-nancé temându-se că neliniștea sa să n'o trădeze, cu multă greutate o putù împiedicà de a intră în camera bolnavului, în ziua aceea, dar în noaptea următoare, când toți erau culcați, în mijlocul acestei tăceri solemne, care face durerea și mai vie, grijile mai nesuferite, Elinor singură, fără semn, neputând rezistà neliniștei, se sculă, ieși în sală și se duse la ușa lui Leon, ca s'asculte ce se petreceà înăuntru: el erà în delir, și vocea lui înăbușită și tremurătoare soseà uneori până la dânsa.

Ne mai ascultându-și decât disperarea, ea deschise ușa și intră...

Garda adormise. La lumina slabă a can-

delei, ea recunoscu figura lui frumoasă, atât de bine săpată în amintirea ei... dar ochii îi erau fierși, obrajii înflăcărați, răsuflarea înăbușită ridică cu greutate plapuma prea grea... Elinor căzù într'un fotoliu lângă ușă, ascuzându-și în mâini fața scaldată în lacrimi...

Zgomotul ușor ce făcuse, deșteptă pe Leon dintr'o ațipire momentană :

— E ea ? zise el. Va mai veni ? O să mor!.. S'o văd în sfârșit ! Spune-i că mor ! Dar unde s'o găsească ?.. Am pierdut-o... pentru totdeauna !..

El se opri. Apoi reîncepù din nou :

— Fiica mea... să mi se aducă... Când mor, poate să mi se refuze de a-mi vedeà copilul ? Biet copil!... Nu mai căută pe tatăl tău ! Nu mai ai tată !.. El n'a putut să te binecuvinteze măcar în ultimele momente !..

La aceste cuvinte Elinor nu-și puteà reține hohotele de plâns.

Leon tresări, întoarse puțin capul, dar ochii săi fierși nu deosebeau nimic.

— Ce înseamnă — zise el — acest colț misterios ? Cine e pe această canapea ? Ești tu ? tu iubita mea... tu aceia pe care o caut ?.. Tu mă lași la picioarele tale ? Te lași în

brațele mele! Dar masca asta... scoate... scoate masca... Ce vrei iar să fugi? Nu... nu-mi vei mai scăpa!

În acelaș timp el se forță să se ridice.

Leon, strigă Elinor, alergând către pat, Leon oprește-te!

El o privi cu un aer mirat, nesigur, apoi zise după un moment de tăcere:

— Cât sunt de zdrobit?... ridică-mi capul... Ah!-! Da' aș putea să dorm...

A'tunci garda, care se deșteptase la strigătul Elinorei, se apropie pentru a-l susține, dar el se întoarse, și lăsând capul să-i cadă pe sânul Elinorei, fu cuprins de un somn mai liniștit.

Puțin după aceasta, d-na de Gernancé intră îngrijată de prietena sa. Ea se sculase înainte de a se face ziuă, și negăsind-o în camera sa, alergă la odaia bolnavului și se opri lângă ușă, impresionată de tabloul ce i se oferea înaintea ochilor: Leon dormea rezenat pe sânul Elinorei, care stă pe marginea patului, nemișcată, cu capul plecat peste capul amantului său, căznindu-se în zadar să-și stăpânească lacrămile ce-i șuruiau din ochi.

D-na de Gernancé se apropie de pat.

— Ce faci aici Elinor ? zise dânsa încet, ce imprudentă !...

— Lasă-mă, îi răspunse prietena sa; nimic nu mă va smulge de lângă acest pat, până când nenorocitul acesta nu va fi scăpat sau mort...

Să se știe că-l iubesc și că sunt a lui, asta ar fi pedeapsa ce mi se cuvine pentru greșeala mea. Ah ! Să-l văd scăpat, ce-mi pasă de rest !

Teama de a deștepta pe bolnav le făcù să tacă, și somnul lui Leon continuă tot atât de calm și de adânc.

El dormise câteva ceasuri, când întredeschizând ochii, privirea lui căzù asupra Elinorei care căută să-l puie binișor pe perne. El închise ochii și îi deschise iar :

— Unde sunt ? zise cu o voce slabă, și văzându-se în brațele unei femei, care nu părea să fie o simplă paznică, făcù o mișcare pentru a o ajuta să se ușureze de sarcina corpului său ; ochii săi, în care nu se mai citea rătăcirea, ci mirarea și îndoiala, urmăriri pe Elinor până după perdeaua unde căută să se ascundă.

— Visez oare ? zise el sfortându-se. A-

ceastă figură, am mai văzut-o. Ah! doamnă să cred...

— Mă recunoști? zise ea cu groază și roșindu-se peste măsură.

— V'am mai văzut odată cred, la d-na B., dar o singură dată e de ajuns pentru a-mi aduce aminte totdeauna! și marii săi ochi languroși o priveau fix.

— Tăcere! Tăcere! Nu vorbi nimic... și s'a ordonat liniștea cea mai adâncă; taci, nu mai gândi nimic, speră și dormi!

Doctorul sosi în curând: el spuse că acest lung somn dăduse cele mai bune rezultate, că dacă febra nu se va mai întoarce în noaptea următoare, bolnavul putea fi considerat ca salvat.

Pe când vorbea doctorul, Elinor d'abia respirând primea în inimă aceste cuvinte mângâietoare, bucuria pe care n'o mai putea stăpâni, îi readucea pe obrazii umezi și păliți o culoare fragedă.

Când sosi seara, nimic n'o putu împiedica de a se instala într'un colț al camerei lui Leon, pentru a aștepta mult temutul acces; accesul nu se ivi, noaptea trecu cu bine, și a doua zi, doctorul declară că nu mai era nici un pericol, dar crezù de datoria

sa, să previe pe d-na de Roselis, că convalescența va fi lungă; și că ar fi pericol să se transporte bolnavul înainte de închiderea rănei.

Elinor, forțându-se să arate doar o vie compătimire, palpită de bucurie la gândul că în tot timpul ăsta, într'o intimitate dulce, ea nu se va ocupa decât de Leon, și îl va face fericit, după ce îi redase viața.

În curând el putu să-și exprime recunoștința plăcutei sale gazde, pe care își închipuia că n'o mai văzuse decât o singură dată, dar a cărei frumusețe, bunătate și simțire i se întipărise în minte.

Cele două prietene ședeau mai tot timpul lângă bolnav, îl distrau, îi făceau câte puțină muzică liniștită, eră ca și Bayard îngrijit de cele două surori, dar și mai bine. Elinor atentă, îi ghicea și-i prevenea orice dorință; știa totdeauna să găsească pozițiunea cea mai bună și îl înconjură de mii de mici îngrijiri, a căror binefacere o simți, fără să le bagi de seamă.

Atunci Leon le povesti, că grav rănit în Spania într'o bătălie grozavă, și rămas pe câmpul de luptă, o femeie, înduioșată de tinerețea și de pozițiunea sa, îl scăpase dela

o moarte sigură, luându-l la dânsa, și dându-i cele mai călduroase îngrijiri.

Incepuse să se facă mai bine, când o trupă de soldați care soseau, îl făcură să părăsească repede pe binefăcătoarea sa, pentru a nu le cădeă în mâini.

Sosind la Bayona, după ce trecuse prin mii de pericole, nerăbdarea nedându-i pace să aștepte o vindecare deplină, plecase și oboseala drumului cauzase accidentul căruia datoră o ospitalitate atât de generoasă.

Aceasta fu povestirea lui, și Elinor înțelese atunci lunga nesiguranță care domnise peste soarta sa.

X.

In acest timp biată Leonia, aveă singură să se plângă de sosirea acestui nou oaspe: ea eră depărtată cu grije de camera bolnavului unde veselia sa ar fi fost prea zgomotoasă.

Elinor simțea un fel de rușine să o arate lui Leon, ca și cum el ar fi ghicit cât îi eră de aproape; dar copila obișnuită să nu se deslipească de lângă dânsa, o căută mereu.

Intr'o zi găsind ușa camerei bolnavului

întredeschisă, ea o deschise binișor și băgă drăgălașul său cap; privirea ei îngrijată și curioasă se fixă asupra acestui străin pe care nu-l mai văzuse. Leon o văzù întâi și scoase un strigăt de mirare.

— Al cui e copilul ăsta drăguț?

Ea fugise, dar mama sa, cu inima bătând, cu roșeața rușinei pe frunte, o chemă! și luând-o în brațe, o puse pe genunchii lui Leon.

În prada amintirilor și a presimțirilor necunoscute, el o privea cu dragoste, o acoperea de sărutări, și întrebă cu o voce mișcată ce etate are.

Elinor încurcată, crezându-se descoperită îi dădù un an mai mult.

— Aș fi crezut-o mai mică, zise Leon suspinând și căzând pe gânduri.

Copilul uitându-și frica, nu mai voia să se dea jos de pe genuchii noului său prieten, iar el nu se putea decide să o depărteze.

— Trebuie totuși să vă despart, zise Elinor zâmbind, căci emoțiunea în care te văd, mă face să regret că ți-am adus-o.

— Ah! Dac'ați ști d-nă tot ce-mi aminteste!

— Da, bănuind că ești chiar d-ta eroul

unei întâmplări ce ne-ai povestit la d-na de B. aş putea să ghicesc.

— Da, eu sunt acel care înşelat de aceea care pareă că mă alesese, credincios totuşi amintirei sale, plâng umbra ei, urmăresc o himeră zadarnică... eu care n'am putut muri şi nu mai pot trăi fericit.

Elinor d'abia îşi mai ţineă plânsul.

— Aşă dar o iubeşti mereu ?

— Nu ştiu dacă o mai iubesc, şi dacă sunt atât de slab pentru a o mai iubi, dar vorbele ei, momentele care le-am petrecut lângă dânsa, graţiile şi până şi capriciile ei, totul mi-a rămas întipărit în minte... ea mi-a veştejit sufletul, mi-a întunecat viaţa!

— Ah! — zise Elinor cu un accent înduioşat, atâta credinţă merită să fie răsplătită! Cred că într'o zi, mişcată şi supusă la rândul ei, va veni să-şi repare greşala, şi să merite iertarea.

— Nici odată... De trei ani acesată femeie orgolioasă, nesimţitoare, nu s'a înjosit să-mi scrie un cuvânt de amintire. Cu siguranţă că s'a întors în India, în America, cine ştie unde! Ea triumfă acum şi îşi râde de prostia mea... Ah! Vreau s'o uit... De câţva timp simt chiar că îmi va fi cu putinţă, şi

poate — adăugă el cu un ton mișcat — voi uita-o mai curând decât îmi închipui!...

— O vei uita, Leon!

Aceste cuvinte fură spuse pe un ton de mustrare atât de dulce, încât Leon se uită la dânsa: ochii săi erau umezi.

— Ah! Doamnă... reluă el după un moment de tăcere, cât mi-e de prețioasă atenția d-tale!... De ce nu are ea sufletul d-tale, simțirea d-tale vibrândă... Aș fi fericit acum... Fiica mea, poate drăguță ca a d-tale, ar fi pe genuchii mei.

Și ridicând spre Elinor ochii săi încă plini de langoare:

— Mama ei, lângă mine, înduioșată și ea...

— Amintirile și emoțiile acestea nu-ți fac nici un bine!! zise Elinor tremurândă și luând copilul, trebuie să te despart de ea...

— Iartă-mă, doamnă, că am visat o clipă... De ce vrei să mă deștepti atât de iute?...

Fără a mai îndrăzni să-l asculte, Elinor fugi cu fetița și se duse să spuie totul d-nei de Gernancé.

Din acel moment mica Leonia ședeà mereu cu mama sa lângă convalescent: el o chemà mereu și începuse s'o iubească cu pasiune.

Copila îi zicea prietene, și îi făcea mii de drăgălășii...

Leon eră din ce în ce mai trist și mai vi-sător.

În vremea asta sănătatea îi revenea vă-zând cu ochii; rana mergea bine, timpul care trece atât de repede în momentele fe-ricite adusese iarna cu luna Decembrie.

D-na de Gernancé care vorbea mereu de plecare, declară că nu va mai putea să stea, și Leon cu vocea schimbată de sfortărea vi-zibilă ce făcea îi ceru voie s'o însoțească.

Mirată de această hotărîre subită, d-na de Roselis voi să-l mai oprească.

— Ah! doamnă, zise el repede, lasă-mă să plec; am gustat prea mult din această fericire periculoasă pentru mine; lasă-mă să fug de d-ta, de acest copil, și de îngriji-rile d-tale fermecătoare, și de aceste zile prea scurte, lasă-mă să mă cufund în sin-gurătatea care trebuie să fie pentru tot-deauna partea mea.

— Dar trebuie să întrebăm pe doctor, dacă nu e nici un pericol...

— Sunt pericole de care nici doctorul și toată arta lui nu mă pot feri... Soarta mea este să fug de tot ce este plăcut, de tot ce

poate să lege și să placă !... Cu cât voi plecă, mai repede cu atât mai bine !

— Ei bine draga mea — zise Elinor, întorcându-se în spre prietena sa, îți încredințez pe cavalerul meu rănit, dar să știi că ai răspunderea lui.

Leon, puțin cam surprins că erà lăsat să plece atât de repede, ieși pentru a da ordine relativ la plecare.

Elinor îl urmărea cu ochii surâzând.

— Imi vei explica — zise d-na de Ger-nancé care se uità la dânsa cu necaz — poți să-mi explici ce însemnează acest nou capriciu ? această nouă comedie ?

Nu vezi că el fuge de d-ta de frică să nu te iubească ? Ce mai aștepti pentru a te face cunoscută, pentru a pune capăt unei nebunii care durează de atâta timp ? Simți plăcere să-l mai torturezi iarăși !

— Ah ! Dragă mea, cât e de plăcut să fii propria-ți rivală, să simți că-i placi de două ori, sub două forme diferite ! Imi e credincios până și în necredința lui ; tot delicat, plin de cinste, fuge de mine pentru a nu mă trădà, m'a iubit mereu, nu mă iubește decât pe mine.. cât sunt de fericită !

— Dar bietul Leon, când vrei să te ocupi

și de fericirea lui? Fă-te cunoscută, Elinor și să plecăm împreună la Paris, unde veți desăvârși o legătură, care, sper, că nu mai are nimic îngrozitor pentru d-ta.

— Nu, planul meu e făcut, pleacă cu el, eu nu voi întârziă să vă urmez.

— Elinor... Elinor! iar roman, iar fauztezie!

— Draga mea, încă o singură dată, va fi ultima, ți-o jur!

Leon intră în acest moment; eră mișcat, agitat; toate preparativele de plecare erau gata.

D-na de Gernancé, nemulțumită de prietena sa, dar silită să-i cedeze, se duse să dea ordine pentru plecarea sa; dar în momentul despărțirii curajul le lipsi la toți: Elinor, plângând, recomandă d-nei de Gernancé pe bolnav, iar aceasta îi promise că îl va ține în casa ei și-i va continuă îngrijirile.

Leon, galben, serios, stă în picioare lângă ținșură, repetând expresia recunoștinței sale cu tonul unui sentiment mai viu: se îndepărtă, apoi revine iar la mica Leonia care, țipă văzând că-i pleacă prietenul.

D-na de Gernancé se apropie de Elinor :

— E încă timp, îi zise ea încet.

Un moment îndoită, d-na de Roselis răspunse apoi :

— Nu, n'am decât un mijloc de a face acoastă grea mărturisire.

Atunci, târând după dânsa pe Leon d-na de Gernancé se ureă cu dânsul în trăsură, care plecă și dispărură.

XI

Recăpătându-și liniștea Elinor simți că i-a devenit nesuferită această situație; numai fericirea a cărei probă o făcuse putea să-i satisfacă inima de acum înainte. Așa că nu mai avură alt gând, decât să-și regăsească prietena și pe acel pe care-l privea de acum înainte ca pe soțul său.

Opt zile după plecarea lor, ea sosi în ascuns în Paris cu fiica sa; d-na de Gernancé știu singură de această sosire. După o lungă convorbire, în care ea îi expuse felul tot cam romantic în care se gândea să se facă cunoscută lui Leon, obținură dela amica sa să fie ajutată în această întreprindere care

o fermecă și amândouă se despărțiră, după ce stabiliseră ceea ce trebuia să facă.

Balurile la operă reîncepură și d-na de Gernancé rugă într'o seară pe Leon să o însoțească la bal; el refuză întâiu cu o violență la care ea nu se așteptă: acest loc, în care avusese slăbiciunea să se lase încurcat într'o aventură care trebuia să influențeze asupra restului vieții sale, îi devenise odios, și își promisese că nu va mai pune niciodată piciorul acolo.

D-na de Gernancé insistă, îl rugă s'o însoțească numai până când va găsi pe un domn pe care voia să-l ispitească. Leon, neputând refuză nimic amicei d-nei de Rose-lis, consimți în sfârșit și porniră.

Intrând în sală Leon simți o emoție vie, mi de amintiri îi năvăliră în suflet.

D-na de Gernancé se plimbă puțin cu el, apoi dintr'odată, prefăcându-se că a găsit pe cel ce căută, îl lăsă, zicându-i bună-seara.

De abia făcuse câțiva pași, când o voce care cu tot accentul prefăcut îl făcù să tresară, zise lângă el:

— A, te-am prins necredinciosule: nu mă mai cauți pe mine la balul Operei?

El se întoarse și văzù lângă dânsul, pe cine ? necunoscuta lui în persoană !

Dominoul alb, masca, până și broșa de diamante care ținea centura și pe care o observase altădată, totul erà la fel !

— Ea este ! strigă el, apucând-o cu vioiciune de braț, pe care-l trecù după al său.

Cum ? Te regăsese ! Te văd, te țiu ! Prin ce minune neînțeleasă ?

— Ce te miri atât ! Cunoști talentul meu pentru minuni !

— Intr'adevăr e tot ce-am cunoscut din tine !

— Trecutul nu e nimic, vei mai vedeà și alte lucruri : iată-te căzut din nou în puterea mea, trebuie să te aștepti la întâmplările cele mai extraordinare.

Soarta ta e hotărâtă... destinul tău se va împlini...

Pe măsură ce ea vorbeà, necazul înlocuise în Leon prima mișcare de bucurie ce avușese văzând-o. Acest ton ușor, imperios când aveà de reparat o tăcere de trei ani, îl jicnea grozav ; toate gândurile defavorabile pentru dânsa, ce le hrânise în tot timpul ăsta, îi reveneau în minte.

El se opri.

— Ei bine, doamnă, zise el reze; ce mai vrei dela mine? Ce scenă nouă prepari? Ce noi planuri de a mă desnădăjdui mai mult?

— Cum se poate schimbà cineva în trei ani! D-ta ești acel Leon drăgăstos, dulce, stăruitor, care chiar în acest loc îmi jurai cu înflăcărare credință și supunere completă?

— Și dacă m'am schimbat, pe cine trebuie să învinuesc? Nu ești d-ta aceia care ai respins credința și ai întrebuintat pentru a mă seduce cele mai puternice farmece pentru inima unui bărbat; m'ai înșelat, m'ai respins fără remușcări și fără milă? Nu ești d-ta, care mulțumită că m'ai făcut să cunosc toate fericirile, mi le-ai răpit și mă lași de trei ani pradă regretelor și uitărei?

— Leon ești prea sever. Iată-mă lângă d-ta, viu să repar răul ce ți-am făcut, și să-ți redau fericirea pierdută.

— Ce încredere voiu să am în vorbele d-ștale? Poate într'un moment vei dispărea din ochii mei, fără să lași altă urmă decât răul ce mi-ai făcut, poate că pregătești o nouă înșelăciune...

Ea îl întrerupse cu un accent mișcat.

— Nu, nu vor mai fi nici înșelăciuni, nici secrete... Ah! Leon, am suferit și eu! Dar să uităm nebuniile... Cunoaște... primește în sfârșit pe soția ta...

— N'ai voit să fii...

— Am greșit într'adevăr! Dar acum viu să redau iubirei tale...

— Ai disprețuit iubirea curată, durabilă pe care ți-o ofeream inima mea... Prin ce caprițiu vii s'o ceri acum? Ești sigură că o vei mai găsi? Trebuie să nutresc o pasiune smintită pentru o ființă nevăzută care mă părăsise? Ce te face să crezi că sunt acelaș, că la rândul meu nu voi respinge o legătură care îți era odioasă... că nu mi-e dragă și mie libertatea? Pe mine nu m'ar costă atât de scump ca pe d-ta.

Aceste vorbe teribile lovira pe Elinor până în fundul inimei. Speranțele și veselia cu care venise la bal se risipira. Umilită, pătrunsă de dreptatea acestor muștrări, curajul și puterile o părăsira.

Leon simți că d'abia se mai ținea pe picioare și ducând-o pe o canapea dosnică, se așeză lângă dânsa. Lacrămile venira în sfârșit să-i ușureze greutatea ce simțea.

— Ah! Iartă-mă, zise Leon atins de a-

ceastă durere adevărată, iartă-mă că nu te pot înțelege. Cât regret cruzimea mea! Dar după atâtea dovezi de indiferență, mă puteam aștepta să fii atât de simțitoare?

În acelaș timp o rugă să-și scoată masca și să-i dea voie s'o conducă acasă; un moment fu ispitită să primească, și să-i arate figura ei care l'ar fi dezarmat numaidecât; dar teama de o scenă care ar fi atras toate privirile, și dorința de a face o nouă încercare o opriră. Ea își ridică gluga de pe cap și schimbându-și vocea mai mult ca oricând:

— Nu, zise dânsa, cu tristețe: să vii cu mine? Ora e prea puțin convenabilă și m'ai învățat să fiu prudentă. Să-mi scot masca? De ce să cunoști pe aceia pe care n'o mai poți iubi? Știu cauza răcelei tale, știu unde ți-ai petrecut convalescența și ce mâini te-au îngrijit!

— Ei bine doamnă, trebuie să știi că recunoștința mea n'ar putea fi mai mare, admirația mea mai vie. Nu caut să mă apăr:

Timp de trei luni, într'o intimitate fericită cu o femeie la care frumusețea e ultima dintre calități, o femeie simțitoare, cu minte, care întrunește modestia cu acea duioasă

bunătate ce o înfrumusețează atât de mult, cum n'aș fi apreciat calitățile ei ?

Cum să nu-i păstrez veșnic amintirea ?

Elinor îl ascultă cu o nespusă bucurie, și simțind că dacă ar stă un moment mai mult s'ar trădă, se sculă și zise :

— Fii fericit ; fericirea d-tale o fi și a mea. Nu-ți voi mai vorbi de mine. Nu-ți mai cer nimic, ești liber. Dar poate că dorești să-ți vezi copila ?

— Ah ! Dacă doresc ? Te mai îndoești ?

— Ei bine, vino mâine la masă la mine, o vei vedea.

Atunci ea îi dădu adresa fără a-și spune numele.

— Servitorii mei vor fi preveniți, te vor lăsa să intri.

Ea pleacă foarte supărată de ceea ce se întâmplase.

— Ce ar fi fost ! își zicea ea cu groază, ce ar fi fost dacă întâmplarea nu mi-ar fi dat prilejul de a obține sub o altă formă respectul și dragostea sa ?

XII.

Din parte-i, Leon petrecu noaptea într'o extremă agitație.

O regăsise în sfârșit pe ea, obiectul atâtor suferințe și regrete ! O va cunoaște, își va vedea copila... De sigur că va fi soț, va fi tată... Aceste titluri atât de scumpe le va obține în sfârșit !

Și totuși, amintirea d-nei Roselis vencia să se așeze alături de necunoscută și comparația nu era în favoarea acesteia.

Căci ce femeie putea să egaleze în ochii săi pe Elinor !

Exact la întâlăire a doua zi, se duse la ora indicată, și prima ființă pe care o văzu fu negrul care-i amintea atâtea lucruri.

Acesta îl conduse prin mai multe apartamente până la o ușe pe care o deschise anunțând pe d. de Preval.

Leon intra, și se trezi într'o cameră de culcare care-i aminti îndată pe aceia ce n'o uitase, eu toate că trecuse trei ani ; pe o canapea o femeie în aceeași atitudine, îmbrăcată la fel, complectă iluzia. Un copil era pe genunchii săi,

La apropierea lui Leon ea se întoarse.

— Ce văd strigă el, Elinor! Să fie posibilă atâta fericire! Ah! Te rog sfârșește acest joc sau mor sub ochii tăi!

În acelaș timp, mica Leonia alergă să i se arunce în brațe, și arătându-i jumătătea inelului atârnată de gâtul ei, îi zise cu o grație copilărească :

— Amice Leon, vrei să-mi faci inelul la loc ?

El își aruncă ochii la ea și dând un țipăt cuprins de umire, de fericire, fu obligat să stea jos repetând cu o voce slabă :

— Elinor... Fetita mea!

Elinor venise lângă el ; el îi trecu o mână pe după mijloc, cu cealaltă ținea copilul pe genunchi ; ei se priveau, lacrimile le curgeau în acelaș timp, se amestecau și nu găseau cuvinte să spună ce simteau.

În sfârșit Elinor zise :

— Da, iată fiica ta! Și necunoscuta ta amanta, prietena, paznica ta, care sub atâtea forme diferite s'a ocupat mereu de tine, și care numai vreă să fie de acum înainte de cât soția ta.

Iartă-mă, de încercările la care te-am supus, iartă-mi vinovata imprudență de care

am suferit atâta ; a fost prima, va fi ultima... necunoscuta mândră și nesocotită, a primit aseară la bal o lecție pe care n'o va mai uita soția ta.

— Ah ! Iartă-mă și tu pe mine, zise Leon. Iubita mea, copilul meu, scumpele odoare ale atâtor griji și regrete, cum va ști inima mea să repare acești trei ani furați din dragostea mea.

D-na de Gernancé sosi în acel moment pentru a împărți cu ei bucuria. Dar veșnic cuminte și cu judecată, ea zise prietenei sale :

— Cred că recunoști Elinor, că dacă nu te depărtați de cărarea trasă de datorie și de legile sociale, ai fi ajuns mai repede la acest scop fericit și ai fi economisit trei ani de supărări.

— Să nu mai vorbim de asta, zise d-na de Roselis, să nu mai vorbim niciodată.

Sunt convinsă acum, că numai în paguba fericirii sale o femeie se poate da înlături dela legile severe impuse sexului său.

BIAT
el 2

BIEL...
ОУ НАРОДА

